Jablonecký náučno-poznávací chodník

Kraj:	Bratislavský
Okres:	Pezinok
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Jablonec, Jednota a pešo 200 m na juhozápad cestou okolo obecného úradu
Východisko:	Jablonec, pri futbalovom štadióne
Trasa:	Severozápadná vetva (smer Budmerice): Jablonec: štadión – popri Gidre – severný okraj obce (školiace stredisko Silnica) Juhovýchodná vetva (smer Jarná): Jablonec, štadión – popri Gidre – Cífer, Jarná
Dĺžka, prevýšenie:	spolu 4 km, prevýšenie 17 m (bez odbočky k rozhľadni)
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	8 + 6 + rozhľadňa
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, peší, líniový, obojsmerný, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2016

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave (2020).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Jablonec, Jablonec 206, 900 87 Jablonec, tel. 033 / 6488 113

Poznámky: (1) Chodník tvoria dve protismerné vetvy, dodatočne doplnené o odbočku k rozhľadni, ktoré začínajú v spoločnom východisku. (2) Pri informačných paneloch sa nachádzajú odpočinkové prvky (lavičky, ohnisko, altán). (3) Chodník je súčasťou 603 km dlhého slovenského úseku trasy pútnikov do Santiago de Compostela (Svätojakubskej cesty), označenej slovenskou verziou symbolu tejto cesty – lastúry.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Jablonec. Obec na Trnavskej pahorkatine medzi Modrou a Trnavou nad nivou Gidry, vrezanou do sprašovej akumulácie, ktorá prikrýva štrkopiesky náplavového kužeľa pod úpätím Malých Karpát. Z jej chotára pochádzajú bohaté archeologické nálezy z mladšej doby kamennej. V 12. a 13. storočí patrilo územie Jablonca a susedných obcí do bratislavského kráľovského hradného panstva a neskôr do panstva hradu Červený Kameň. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1342. Do roku 1928 sa nazývala Halmeš. Obci dominuje rímskokatolícky kostol sv. Magdalény z roku 1860.

Gidra. Vodný tok prameniaci uprostred Malých Karpát pod Baďurkou severozápadne nad Pílou a sprava ústiaci na okraji Podunajskej roviny pri Malej Mači do Dolného Dudváhu, dlhý 38,5 km. Na hornom toku – vo svojej asi 7 km dlhej horskej časti – priberá v Kobylskej doline zľava Pajdlu a sprava Kamenný potok a v obci Píla preteká krátkym prielomovým úsekom s kaskádami a balvanitým dnom, prerezávajúc pásmo odolných kremencov medzi masívom s hradom Červený Kameň a Kuklou (viac tu – náučný chodník pod hradom Červený Kameň). Naďalej juhovýchodným smerom preteká poľnohospodárskou krajinou Trnavskej pahorkatiny, kde napája vodné nádrže Budmerice a Hájiček, zľava priberá Štefanovský potok a neskôr Ronavu. Medzi Budmericami a Abrahámom svojou nivou rozčleňuje Trnavskú tabuľu – sprašovú plošinu –, pod Abrahámom vteká do Podunajskej roviny a ústi. Na veľkej časti jej toku v nížine brehy lemujú úzke zvyšky lužného lesa, nad Budmericami sú pri nej zachované a osobitne chránené močiarne biotopy (viac tu – náučný chodník grófa Pálffyho Štefanovou).

Vyhliadková veža v Jablonci. Drevená rozhľadňa juhozápadne od centra obce Jablonec vybudovaná na Vŕškoch v roku 2019 na bývalej nelegálnej skládke, 11 m vysoká. Prostredie rozhľadne dopĺňa altán s obecnou vínnou pivnicou a informačný panel náučného chodníka ako aj vysadené lipy a neďaleká

kaplnka sv. Vendelína.

Kaštieľ Budmerice. Pseudogotický kaštieľ v anglickom parku na severozápadnom okraji Budmeríc pri okraji Trnavskej pahorkatiny pod Malými Karpatmi. Bol postavený v zalesnenom svahu nad nivou Gidry v roku 1889 grófom Jánom Pálfim ako poľovnícky kaštieľ a letné sídlo v rámci rodového červenokamenského panstva podľa projektu viedenského architekta Franza von Neumanna. V blízkosti kaštieľa bývala bažantnica. Po smrti Jána Pálfiho kaštieľ zdedil jeho jediný syn Pavol, s ktorým tu v rokoch 1938 – 1943 žila a písala piata z jeho ôsmich manželiek, francúzska spisovateľka a poetka Louise de Vilmorin – bývalá snúbenica Antoine de Saint-Exupéryho. Po emigrácii Pavla Pálfiho v roku 1945 bol kaštieľ znárodnený. Je kultúrnou pamiatkou, v rokoch 1946 a 1986 bol upravovaný, do roku 2011 slúžil ako Dom slovenských spisovateľov. Je celoročne verejnosti prístupný (v obmedzenom režime), prevádzku a expozície zabezpečuje Slovenské národné múzeum – Múzeum Červený Kameň. V lese nad kaštieľom pri lesnej ceste na Pílu a Červený Kameň neďaleko okraja kaštieľskeho parku stojí Pálfim postavená božia muka s Pannou Máriou Lurdskou.

Prírodná rezervácia Lindava. Chránené územie severozápadne od Budmeríc pri okraji Trnavskej pahorkatiny pod Malými Karpatmi vyhlásené v roku 1984 v rámci zvyšku nížinného lesa medzi Budmericami, Vištukom a Dubovou na vyvýšenine pleistocénneho náplavového kužeľa Gidry na ochranu zachovaných lesných spoločenstiev 2. vegetačného stupňa z fytocenologického hľadiska s veľmi charakteristickými lesnými typmi. Rezervácia je súčasťou väčšieho rovnomenného územia európskeho významu a rozsiahleho chráneného vtáčieho územia Malé Karpaty (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Ipľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Ipľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózno-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviálnych kužeľoch pod úpätiami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšení a náhlymi (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté spraš ami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozemí a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejnín tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbrav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka,

Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Poľný Kesov).

Názvy informačných panelov

Štart pri ihrisku

- Jablonecký náučno-poznávací chodník. Vitajte!
- V. Vyhliadková veža a kaplnka sv. Vendelína (*Panel a smerovka na odbočku k rozhľadni a kaplnke, ktoré stoja na vyvýšenine 0,5 km juhozápadným smerom.*)

Severozápadná vetva (smer Budmerice)

1. Gidra
2. Hliník
3. Šenkárova jama
4. Trembačova lavička
5. Jama pod Čabákom
6. Štyri jelše
7. Pod sušičkou
8. Dodávky

Juhovýchodná vetva (smer Jarná)

A. Bernardova jama
B. Cigánska lávka
C. Kde sa stretajú / Koleso
D. Splav
E. Zápražných lavička
F. Gocnocká lavička

Pri rozhľadni a kaplnke

- V. Vyhliadková veža, altánok a obecná archívna pivnica
- K. Kaplnka sv. Vendelína

MAPA A LEGENDA
ZASTÁVKY NÁUČNO-POZNÁVACIEHO CHODNÍKA
1 ŠTART PRI IHRISKU
2 HLINÍK
3 ŠENKÁROVA JAMA
4 TREMBAČOVA LAVIČKA
5 JAMA POD ČABÁKOM
6 ŠTYRI JELŠE
7 POD SUŠIČKOU
8 DODÁVKY
A BERNARDOVA JAMA
B CIGÁNSKA LÁVKA
C KDE SA STRETAJÚ/KOLESO
D SPLAV
E ZÁPRAŽNÝCH LAVIČKA
F GOCNOCKÁ LAVIČKA
JABLONEC
JAMA
S
TRASA NÁUČNÉHO CHODNÍKA
CESTA
ZASTAVANÉ ÚZEMIE
POLIA, LÚKY
LES

MAPY.CZ